

Split Noir

Mardešić, Vana

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Arts Academy / Sveučilište u Splitu, Umjetnička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:175:371915>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Arts Academy](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
UMJETNIČKA AKADEMIJA

LIKOVNI ODJEL
GRAFIKA

ZAVRŠNI PREDDIPLOMSKI RAD
“SPLIT NOIR”

Odsjek: Likovna kultura i likovna umjetnost

Student: Vana Mardešić

Mentor: Edvin Dragičević, izv. prof.

SPLIT, 8. 9. 2020.

SADRŽAJ

UVOD.....	1
KOTEKS.....	2
DOM.....	3
DUILOVO.....	4
BOTANIČKI VRT.....	5

UVOD

U svom završnom radu, višebojnim grafikama u linorezu odlučila sam oživjeti neke od arhitektonskih simbola grada Splita: Koteks, Dom mladih, kompleks na Duilovu, i Botanički vrt na Marjanu. Moja omiljena mjesta u gradu, blisko povezana s različitim stadijima moga života, nažalost su (a možda i na sreću) ujedno i mjesta za koja grad Split najmanje mari. Zapušteni, napušteni, i u gotovo ruševnom stanju, Koteks, Dom i Duilovo predstavljaju arhitektonske divove, simbole nastale u vrijeme socijalističkog postmodernizma, za vrijeme 70ih i 80ih godina. Upravo u to vrijeme u park šumi Marjan počeo je propadati nekoć moderan Botanički vrt sa svojim prekrasnim, velikim staklenikom. Nedugo zatim slijedilo je i propadanje jugoslavenskih modernih građevina.

Grafika i arhitektura su u mojim očima blisko povezane – obje iziskuju kreativnost, preciznost, snalaženje u kompoziciji i ono najbitnije - predanost procesu izrade.

Svojom omiljenom tehnikom visokog tiska - linorezom - i zagasitim bojama s crnim sjenama stvorila sam blago pesimističan, distopijski osjećaj koji se provlači kroz sve radove. Također je na sva četiri rada prisutna nedefinirana crna ljudska figura, koja se uklapa u dio arhitekture kao pasivni promatrač. Figura je simbol prolaska vremena, duh koji s nostalgijom gleda na nekoć impresivna mjesta splitske kulture, u svoje vrijeme puna života.

Ime "Split Noir" koje sam dodjelila ovom skupu grafika, proilazi iz sveukupnog 'feelinga' koji budi u promatraču, pomalo podsjećajući na estetiku Noir filmova i umjetnosti. Sjenovite figure i visoki kontrast asociraju na scene tih ekspresionističkih detektivskih filmova, ali u slučaju splitske arhitekture, autor zločina kojeg istražujem nije jedna osoba, nego grad Split, koji dopušta propadanje ovih prekrasnih građevina.

Oduvijek su me privlačila zapuštena ruševna mjesta, u kojima kao da se kroz pustu prazninu još osijeća nekadašnja vrela iz vremena kada su bila kulturna središta grada.

Sve skice za linoreze rađene su po mojim vlastitim fotografijama, koje također prilažem uz slike otisaka.

KOTEKS

Koteks, arhitektonsko urbanističko ostvarenje iz 1981. godine je remek djelo arhitekata Živorada Jankovića i Slavena Rožića. Nekoć je bio centar splitskog društvenog života i modernog konzumerizma, izgrađen povodom Mediteranskih igara. Ovaj arhitektonski div bio je kombinacija sportskog i trgovačkog centra, s brojnim sadržajima postavljenim na planski osmišljena prostorna rješenja.

Krajem 90ih, kada sam se kao dijete doselila na splitske Gripe, ovo je bilo moje omiljeno mjesto. Iako već tada u djelomično ruševnom i zapuštenom stanju, Koteks je u mojim dječjim očima bio nadasve zanimljiva građevina. Voljela sam provoditi vrijeme u parku izgrađenom na vrhu kaskadne građe sklopa Koteksa.

Danas mi je još uvijek jedno od najdražih mjesta u gradu Splitu, iako je potpuno zapušten, u raspadnom stanju.

Na grafici su prikazane spiralne skale s pogledom na betonske grede koje se pružaju preko otvorenog prostora gornjeg trga Koteksa. Ove spiralne stepenice, iako maleni dio cjelokupne građevine, bile su za mene od velike važnosti, kao sitno čarobno mjesto kroz koje sam jedva čekala proći na putu do dječjeg parka.

DOM

Dom mladeži u Splitu još je jedna na popisu građevina koje su izgrađene povodom Mediteranskih igara održanih '79. Iako nikad do kraja završen, ovaj projekt Frane Grgurevića i danas svojom megalomanskom gradnjom i ambicioznom idejom privlači poglede prolaznika. Nakon posljednjih radova koji su završeni 1984., ovaj građevinski sklop postepeno je postao socio-kulturni centar mladih u Splitu. Iako se i danas koristi u tu namjenu, očito je da nije ni približno iskorišten njegov potencijal.

'Dom' je dugo bio mjesto okupljanja mladih alternativnih splićana, među koje smo se ubrajali i moji prijatelji i ja. Svoje rane tinejdžerske godine provodili smo na platou i u klubu Kocka smještenom u podrumu. Danas, deset godina nakon, splitska mladež kao da je odustala od kolektivnog stvaranja kulture i osmišljanja projekata koji bi obogatili kulturološku sliku grada podno Marjana. Plato zjapi prazan, klub je znatno manje popularan, na zidovima se vide tragovi propadanja. Jedino što održava ovo mjesto naoko živim su povremene izložbe lokalnih umjetnika i šareni grafiti na divovskim zidovima.

Na grafici je prikazan pogled na plato Doma mladih, s mjesta na kojem sam često sjedila diveći se oku ugodnom prostornom rasporedu teških, reljefno rebrastih betonskih stupova i zidova.

DUILOVO

Poznati splitski arhitekt Ante Svarčić autor je plažnog objekta na Duilovu koji je nekada služio kao dio sklopa hotela Zagreb. U visokom tornju nalazila su se dva lifta staklenih stijenki, s pogledom na more i otoke, koji su spajali plažu s hotelom, a na prvom katu nalazila se tada popularna diskoteka Titanic. Projektirano s idejom o arhitekturi koja podsijeca na brodsku strukturu, objekt na Duilovu je prepun zanimljivih prostornih rješenja te zaobljenih linija i kružnih prolaza. I ovaj objekt je adaptiran povodom Mediteranskih igara '79., te je nagrađen Jugoslavenskom nagradom za doprinose u građevini. Međutim, njegova sudbina je više nego tragična.

Zanimljiva građevina koja se uzdiže iznad plaže Duilovo danas je u posve zapuštenom ruševnom stanju, prepuna smeća i razbijenog stakla. Ipak, donekle živi, jer je dom šarenih grafita brojnih splitskih amaterskih i profesionalnih umjetnika, pa tako i nekoliko mojih ruku djela.

Ovo mjesto često smo kao ekipa, sa sprejevima u džepu, posjećivali u kasnijim tinejdžerskim godinama. Ljeti se ponekad održavaju koncerti na platou ispred objekta. Tada su organizirane projekcije raznih umjetničkih vizualnih ideja na vanjskim zidovima građevine. U tih nekoliko dana godišnje, podsjetimo ovog arhitektonskog diva na njegov nekadašnji sjaj.

Na grafici je prikazan pogled iz unutrašnjosti objekta, preko spiralnih stepenica, na toranj s liftovima.

BOTANIČKI VRT

Posljednji u nizu osobnih omiljenih mjesta u gradu Splitu je definitivno Botanički vrt na Marjanu. Osnovan 1951. godine, u svojim najboljim danima bio je prepun biljaka tropskih i subtropskih područja koje su bile postavljene terasasto na nekoliko katova suhozida te u velikim staklenicima. Botanički vrt bio je ponos Dalmacije do 1980ih, kada počinje njegovo zapuštanje i propadanje.

Iako još uvijek ima nekolicinu biljaka, većina je nažalost isušena i zapuštena. Na velikom stakleniku na ulazu u vrt danas stoji natpis 'Zabranjen ulaz, opasnost od urušavanja', a tako i izgleda – kao da će se svaki čas srušiti. Ipak je mjesto gdje često volim provoditi vrijeme. Taj prazninom okupani staklenik napuknutih i zamrljanih stakala još uvijek stoji zahvaljujući velebnoj željeznoj strukturi. Kombinacija gotovo urušenog staklenog diva s okolnom florom budi u promatraču stanje mirnoće, gotovo zaustavljanja vremena.

Na grafici je prikazan staklenik Botaničkog vrta iznutra. Vidljivi su brojni prozori i masivni betonski sjeverni zid, te istočna ulazna vrata građevine.

